

ADE Öğrencilerinin Gözüyle İyi Ders: Mini Anket Sonuçları

Sakine Koç, Dragana Dimitrijeviç, Valeria Bovina, Nexhmije Mehmetaj ve Nexhat Maloku 'nun ADE sınıflarına uyguladıkları anketleri, Basil Schader değerlendirmiştir.

A Bölümü yazarı Prof. Helmke'nin teklifiyle 3A bölümüne ilave olarak İsviçre'de 5 ADE sınıfında kısa ve gayri resmi bir anket girişiminde bulunuldu. Amaç, A bölümünün araştırma ve bilim bazlı bakış açısını – konunun doğrudan muhatabı olan – öğrencilerin bakış açısıyla karşılaştırmaktır. Onların gözüyle “iyi” bir öğretmen nasıl olmalı, “iyi” bir dersin özellikleri neler?

Bu anket – denekleri oluşturma açısından – temsili ya da bilimsel dayanak olmak adına hak iddia edemez; sonuçlar da ancak fikir verebilir.

Kısaca anketi oluşturma aşaması: Zaten yorucu 2014 yaz tatili öncesi dönemde (yaş ve cinsiyet bilgileriyle) ADE öğrencilerine cevaplatma görevi ve ricasıyla basıkılı anket formu aşağıdaki şekliyle ADE öğretmenlerine verildi:

“Aşağıdaki tümceleri tamamlayın:

- İyi bir öğretmen benim için ...
- Ders benim için ... olduğunda iyidir
- ‘Öğretmen’ veya ‘otoriter öğretmen (tarzı)’ denince aklıma şunlar gelir ... ”

Öğretmen ve derse ilişkin olan bu genel anket formlarını, toplam 76 öğrencili 4 sınıf doldurmuştur; bir başka sınıf “İyi bir ADE'nin kriterleri nelerdir?” sorusunun cevaplarını hazırlayarak anketi kendisi oluşturmuştur.

Anketler; üç cümle başlangıcıyla (bkz. yukarıda 4. sınıf)	Alt Kademe (8–9 yaş)		Orta Kademe (10–12 yaş)		Alt Kademe (13–15 yaş)		Toplam
	k	e	k	e	k	e	
Türkçe ADE Zürih Kantonu (S. Koç)	7	3	3	1	0	0	14
Sırpça ADE Aargau Kantonu (D. Dimitrijević)	4	0	3	3	7	1	18
İtalyanca ADE Zürih Kantonu (V. Bovina)	0	0	6	5	0	0	11
Arnavutça ADE Jura Kantonu (N. Mehmetaj)	4	0	10	7	10	2	33
Toplam	15	3	22	16	17	3	76

İyi bir ADE'nin kriterleri nelerdir, sorusunun cevaplarını içeren ilave 29 yaprak Nexhat Maloku 'nun Zürih'teki iki ADE sınıfından (sadece orta ve lise kısmı); yaş ve cinsiyet bilgisi yok.

Aşağıda dikkat çeken sonuçları bir araya getirirken sadece 76 adet tümce tamamlama anketine değinmekteyiz. Cevapları kataloglaştırmak için (örneğin: "Pedagojik Tutumlar" gibi) tüme varım bölümü ile (komik, espri yapıyor gibi) alt kategoriler oluşturulmuştur. Yaş, cinsiyet veya dil grubuna göre sistematik kıyaslama/karşılaştırma yetersiz veri sebebiyle mümkün değil.

"Benim için, bana yardımcı olan öğretmen, iyi bir öğretmen."

(Miloz, 10 yaşında)

"İyi bir öğretmen benim için ..." içdürtüsel cevaplar üç büyük bölüme paylaştırılır:

	(Adlandırma) sayısı
• Genel Karakteristik Özellikler ("nazik", "güleryüzlü", "iyi")	26 (17k / 9e)
• Pedagojik Tutum (9 altkategori)	76 (54k / 22e)
• Didaktik ve Profesyonel Yeterlilik (3 altkategori)	40 (30k / 10e)

İyi bir öğretmeni karakterize etmek için en sık (29 kez) tekrarlanan özellikler kümesi "yardımsever, destekleyici, sabırlı". İkinci sırada yer alan (26 kez "nazik" vs.) gibi genel karakter özellikleri yer almakta. Neredeyse aynı sıklıkta (25 kez) söylenen didaktik-profesyonel yeterlilik "bize bir şeyler öğretiyor"u takip eden sırasıyla "dersi açık ve net şekilde anlatıyor" ve "otoriter ama komik de olabiliyor", "kızmıyor ve bağırıyor" (10ar kez) sayılmaktadır.

Bu sıralama totalde tüm grupların tamamı için geçerli; aynı grup içerisinde biraz değişiklik göstermekte (örn. Türk ve Sırp öğrencilerde genel karakteristik özellikler ilk, "yardımsever" ise ikinci sırada yer almaktadır).

"Ders, yeni bir şey öğreniliyorsa ..." / "Anlıyorsam, iyi bir ders demektir. "

(Simona, 10.; Rodolfo, 11 yaşında.)

"Benim için ders ... olduğunda iyi" tümcesine cevaplar 0-4 alt kategorisi olan kriterli beş büyük bölümde toplanmaktadır:

	(Adlandırma) sayısı
• Etkin Öğrenme Kriteri ("yeni bir şey öğrenirsem")	35 (30k / 5e)
• Yöntemsel – Didaktik Kriteri (4 altkategori)	35 (27k / 8e)
• Ders-/Sınıf Ortamı Kriteri (2 altkategori)	17 (12k / 5e)
• Pedagojik Kriter *) (2 altkategori)	13 (9k / 4e)
• Sosyal Durum Kriteri (arkadaşlarla buluşmak, teneffüs vs.)	6 (3k / 3e)

*) "Pedagojik Durum" kriter söylemlerinde "iyi bir öğretmen ..." de söylenenlerle sıkça örtüşmektedir.»

Konu iyi dersi karakterize etmek olunca, açık arayla en sık ("yeni bir şey öğreneceğim" ile 35 kez) etkin öğrenme kriteri tekrarlanmakta. Bunu takiben (13er kez) "ilginçse / coolsa" ve "eğleniyorsak, kendimi iyi hissediyorsam, ortam iyiyse". Üçüncü sırada "oyunla ders" gelmekte; 10'unun 8'i ilk kademedeki çocuklara ait. Dördüncü sırada 8er kez "öğretmen her şeyi iyi anlatırsa" ile "ders içi çeşitlilik" kriteri yer almaktadır.

Burada da, dil grupları arasında ufak farklar var; Türk öğrencilerinde "ders içi çeşitlilik" kriteri ile "oyunla ders" birinci; etkin öğrenme ise ikinci sırada gelmektedir.

“ADE-Öğretmeni” örnek olmalı, saçmalamamalı”

(Demet, 11 yaşında)

“Öğretmen” veya “otoriter öğretmen (tarzı)” denince aklıma şunlar gelir ... “ilk iki adlandırma kadar verici değildi. 1–5 arası alt kategorisi olan 4 bölümde toplanmaktadır:

	(Adlandırma sayısı)
• Öğretim Elemanının Karakteristik Özellikleri (3 altkategori)	19 (13k / 6e)
• Öğretim Elemanının Pedagojik Tutumuna ilişkin Çağrışımlar	4 (2k / 2e)
• Profesyonellik yöntemsel-didaktik Aç. (2 altkategori)	17 (12k / 5e)
• Çeşitli Çağrışımlar (5 altkategori)	53 (38k / 15e)

Öğretmene ilişkin en sık söylenen çağrışım belirleyici değil: “Okul, ders çalışma, çeşitli dersler” (24 kez), “Ödev, test, kontrol notlar” (23 kez) ve “bize bir şeyler öğretebilen” (17 kez). İlginç olabilecek nokta, “Karakteristik Özellikler” alanının (“rol model olabilme”, “saygı”) adlandırmasının 19 kişiden 12’sinin Jura kantonundaki Arnavut grubundan geldiğidir. Bu bize Bölüm 2 B.4’de 10 yaşına kadar Kosova’da yaşayıp okula giden 17 yaşındaki İsveçli Behar’ı hatırlatmakta: “Kosova’da disiplin daha iyi, çünkü orada öğretmenlere saygı duyulmakta. İsveç’te fütursuzca davranan kendini beğenmiş çok öğrenci var. (...)”. Saygı kavramının kültürspesifik karakteristiği hakkında söylemde bulunmaktan kendimize yasaklıyoruz, zira çok daha titiz araştırma gerektirmektedir.

“Europapark’a sınıf gezisi! Çadır gezisi!”

(Arnavut ADE öğrencileri)

‘İyi bir ADE nasıl olmalı’ sorusunun (Zürich’te orta ve liseli Arnavut öğrencilerinin) cevaplarıyla dolu 29 form, yukarıda sunulan anketlerle kıyaslandığında yöntem-didaktik yöne odaklı. Burada ilginç olan, öğrencilerin örgün derslerden alışkın oldukları ders ve öğrenme biçiminin artık ADE’den de talep edilmesi. Böyle olunca birden fazla öğrencinin daha fazla oyun ağırlıklı öğrenme, grup çalışması, grup sunumu, okul

tiyatrosu çalışması daha az didaktik monokültür talep etmektedir (“hep aynı şeyi yapmama: / ‘metni okuma ve soruları cevaplama’ gibi / , daha heyecanlı üniteler, eğitici geziler / müze ziyaretleri / bilgisayarda çalışma, birlikte film izleme). Burada yukarıdaki anketlerde belirtilen benzer noktalara değinilmektedir: Öğretmen yardım etmeli / desteklemeli / daha fazla zaman ayırmalı / daha çok test çözmeli vs.

Söz konusu sınıfların – çalışkanlığıyla ünlü ve pedagoğ sıfatını hak etmiş – öğretmenin buradan çıkartacağı sonuç, öğrencilerin dersin planlanmasına dahil olması ve edilmesi gerektiği, aynı zamanda çoklu sınıflarda haftada iki saat ders ile birçok yapılmak istenenin mümkün olamayacağıdır.